

ПЕРЕДМОВА

*капітана Артура Гастінгса,
офіцера Британської імперії*

Цього разу я відійшов від своєї звичної практики описувати лише ті випадки та сцени, свідком яких був сам. Тому окремі розділи написані від третьої особи.

Хочу запевнити читачів, що події, описані в цих розділах, достовірні. Якщо я дозволив собі певну поетичну вольність, описуючи думки та почуття персонажів, то лише тому, що вважаю: я встановив їх із достатньою точністю. Можу додати, що все це «перевірив» мій друг, сам Еркюль Пуаро.

На закінчення скажу: якщо я надто детально описав деякі другорядні особисті стосунки, які виникли внаслідок цієї дивної серії злочинів, то саме тому, що ніколи не можна недооцінювати людську природу. Еркюль Пуаро свого часу дуже драматично показав мені, що романтика може бути побічним продуктом злочину.

Щодо розв'язання таємниці вбивства за абеткою можу лише сказати, що, на мій погляд, Пуаро проявив справжню геніальність, вирішивши задачу, зовсім не схожу на ті, що траплялися йому раніше.

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ

Лист

У червні 1935 року я повернувся з ранчо в Південній Америці, щоб провести приблизно півроку на батьківщині. Там для нас настали важкі часи. Як і всі інші, ми постраждали від економічної кризи. Я мав вирішити деякі справи в Англії, які, як гадав, могли успішно завершитися лише завдяки моєму особистому втручання. Дружина залишилася наглядати за ранчо.

Навряд чи варто згадувати, що, тільки-но прибувши в Англію, я кинувся шукати свого старого друга Еркюля Пуаро.

Я знайшов його в одній із квартир із готельною обслугою в новобудові Лондона. Я звинувачував його в тому (і він погодився зі мною), що він вибрав саме цю будівлю лише через її строгі геометричні форми та пропорції.

— Саме так, мій любий друже, симетрія тут милує око, вам не здається?

Я відповів, що тут аж забагато прямих кутів, і, натякаючи на старий жарт, запитав, чи в цьому суперсучасному готелі курей не змушують нести квадратні яйця.

Пуаро щиро розсміявся.

— О, ви це пам'ятаєте? Шкода, та ні. Наука не змусила курей відповідати на запити сьогодення. Вони й досі несуть яйця різних розмірів та забарвлення.

Я з любов'ю подивився на друга. Він мав чудовий вигляд, наче ми бачилися лише вчора.

— Пуаро, ви в прекрасній формі, — сказав я. — Ви взагалі не постаріли. Насправді, якби це було можливо, я б сказав, що у вас менше сивих волосин, ніж колись.

Пуаро аж засявав.

— І чому це неможливо? Так і є.

— Ви маєте на увазі, що ваше волосся із сивого стає чорним, а не навпаки?

— Точнісінько.

— Але це ж науково неможливо!

— Не зовсім.

— Тоді це щось екстраординарне. Це протиприродно.

— Як завжди, Гастінгсе, ви мила й наївна душа. Роки вас не змінили! Ви сприймаєте факт і відразу ж видаєте його пояснення, навіть не помічаючи, що це робите.

Я здивовано вступився в нього.

Не кажучи ні слова, він пішов у спальню й повернувся з пляшечкою, яку вручив мені.

Я взяв її, все ще не добираючи розуму.

На ній було написано:

Ревівіт поверне природний відтінок волосся. Ревівіт — не фарба. У п'яти відтінках — попелястому,

каштановому, золотисто-рудому, темно-русявому, чорному.

— Пуаро, — вигукнув я, — ви пофарбували волосся!

— О, нарешті до вас дійшло!

— То ось чому ваше волосся чорніше, ніж коли я вас бачив востаннє.

— Точно.

— Боже мій! — мовив я, відходячи від шоку. — Гадаю, коли я приїду наступного разу, у вас будуть фальшиві вуса. А може, й уже є?

Пуаро затремтів. Вуса завжди були важливими для нього. Він надзвичайно пишався ними. Мої слова зачепили його за живе.

— Ні, ні, справді, *mon ami*¹. Молю Бога, щоб той день був ще далеко. Фальшиві вуса! *Quel horreur!*²

Він енергійно посмикав їх, щоб переконати мене, що вони справжні.

— Вони все ще пишні, — сказав я.

— *N'est ce pas?*³ Ніколи в цілому Лондоні я не бачив вусів, що зрівнялися б з моїми.

«Ото вже запишався», — подумав я. Але нізащо в світі не сказав би цього, боячись засмутити Пуаро.

¹ Мій друже (фр.). (Тут і далі прим. пер.)

² Який жах! (фр.)

³ Хіба ні? (фр.)

Замість цього я запитав, чи й досі він при нагоді займається розслідуваннями.

— Мені відомо, — сказав я, — що ви покинули все багато років тому...

— *C'est vrai*¹. Я вирощував кабачки! Але сталося вбивство, і я послав кабачки до дідька. І відтоді — я чудово знаю, що ви зараз скажете: я мов примадонна, яка дає прощальний спектакль. І цей спектакль повторюється незліченну кількість разів!

Я розсміявся.

— Це правда. Щоразу кажу собі — це кінець! Та ні, з'являється щось нове! І мушу визнати, що зовсім не переймаюся тим, що не відійшов від справ. Якщо маленькі сірі клітини не тренувати, вони заіржавіють.

— Розумію, — сказав я. — Ви тренуєте їх помірковано.

— Авжеж. Я сам обираю. Для Еркюля Пуаро тепер самі лише «вершки»!

— І багато тепер «вершків»?

— *Pas mal*². Нещодавно я ледве врятувався.

— Від невдачі?

— Ні, ні. — Пуаро знітився. — Але мене, Еркюля Пуаро, мало не прикінчили.

Я присвиснув.

— Винахідливий убивця!

¹ Це правда (*фр.*).

² Чимало (*фр.*).

— Радше не винахідливий, а недбалій, — сказав Пуаро. — Саме так, недбалій. Але не будемо про це говорити. Знаєте, Гастінгсе, я значною мірою сприймаю вас як свій талісман.

— Справді? — спитав я. — Чому це?

Пуаро не відповів на запитання прямо. Він продовжував:

— Коли я почув, що ви повертаєтеся, відразу ж сказав собі: щось трапиться. І ми вийдемо на полювання, ми двоє, як у старі добрі часи. Але якщо так, справа буде нетипова. Має бути щось... — він схвилювано махнув рукою, — щось *recherché*¹ — особливе — *fine*²...

В останнє слово він вклав усю його своєрідність, що не надається до перекладу.

— Йй-богу, Пуаро, — сказав я. — Можна подумати, що ви замовляєте вечерю в «Рітці».

— Тимчасом як злочин не можна замовити? Ваша правда, — зітхнув він. — Але я вірю в щастя, у фатум, якщо вам буде завгодно. Ваша доля — бути поруч зі мною й захистити мене від непростимої помилки.

— Що ви називаєте «непростимою помилкою»?

— Не помічати очевидного.

Я прокрутив цю думку в голові, так і не зрозумівши суті.

¹ Вишукане (фр.).

² Витончене (фр.).